

Näringsdepartementet

ILO:s rekommendation (nr 195) om utveckling av människors resurser
2 bilagor*Ärendet*

Genom remiss den 16 september 2005 (N2004/9113/ARM) har ILO-kommittén anmodats yttra sig över om ILO:s rekommendation (nr 195) om utveckling av människors resurser föranleder några åtgärder i Sverige. ILO-kommittén har i sin tur remitterat ärendet till Skolverket, Högskoleverket, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Arbetslivsinstitutet (ALI), Statens kvalitets- och kompetensråd (KKR), Arbetsgivarverket, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO). En sammanställning över remissyttrandena samt en översättning till svenska av rekommendationstexten bifogas.

Bakgrund

ILO:s styrelse beslöt i mars 2001 att föra upp ämnet *Utbildning för arbete i kunskapssamhället* på Internationella arbetskonferensens dagordning i syfte att 2003 hålla en första diskussion och år 2004 anta en ny rekommendation i ämnet. Styrelsen grundade sitt beslut på en resolution om *Utveckling av människors resurser: yrkesvägledning och arbetsmarknadsutbildning*, antagen av Internationella arbetskonferensen år 2000. Konferensen hade dragit slutsatsen att 1975 års konvention (nr 142) om utveckling av mänskliga resurser, som anger allmänna principer, även fortsättningsvis är ägnad att ge medlemsländerna vägledning i utformningen av deras utbildningspolitik och utbildningssystem. Å andra sidan ansåg konferensen att den samtidigt antagna, kompletterande rekommendationen nr 150 numera saknar relevans och borde ersättas av ett mer dynamiskt instrument.

Även styrelsens arbetsgrupp om revidering av ILO:s normer, som på styrelsens uppdrag granskat samtliga konventioner och rekommendationer, antagna före 1986, hade kategoriserat konventionen nr 142 som en "up-to-date Convention" och rekommendationen 150 som en "Recommendation to be revised".

Konventionen (nr 142) och rekommendationen (nr 150) om utveckling av mänskliga resurser, som antogs av Internationella arbetskonferensen 1975, förelades riksdagen genom prop. 1975/76:126 och Sverige ratificerade konventionen nr 142 år 1976. Konventionen har i dag ratificerats av 63 av ILO:s 179 medlemsländer.

Efter avslutad utskottsbehandling antog Internationella arbetskonferensen i juni 2004 rekommendationen (nr 195) om utveckling av människors resurser. Rekommendationen antogs med 338 röster för, 93 emot och 14 nedlagda. Av de svenska ombuden röstade regerings- och arbetstagarrepresentanterna för rekommendationen medan arbetsgivarrepresentanten röstade emot.

Rekommendationens huvudsakliga innehåll

Rekommendationen består av en inledning och elva avsnitt.

Inledningsvis konstateras att utbildning, kompetensutveckling och livslångt lärande gagnar såväl de enskilda individernas och företagets intressen som ekonomin och samhället som helhet. Särskilt noteras att många utvecklingsländer behöver stöd i utformandet, finansieringen och genomförandet av en utbildningspolitik som främjar människors utveckling och åstadkommer ekonomisk tillväxt, ökad sysselsättning samt minskad fattigdom. Hänvisning sker till några i sammanhanget särskilt relevanta ILO-instrument, nämligen konventionen (nr 142) om utveckling av mänskliga resurser, konventionen (nr 122) och rekommendationerna (nr 122 och nr 169) om sysselsättningspolitik och konventionen (nr 140) och rekommendationen (nr 148) om betald studieledighet, samt till ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet och ILO:s trepartiska deklaration om riktlinjer rörande multinationella företag och arbetsmarknaden.

I det första avsnittet anges mål och omfattning samt vad som skall förstås med uttrycken livslångt lärande, kompetenser, kvalifikationer och anställningsbarhet. Medlemsstaterna bör formulera en utbildningspolitik som underlättar livslångt lärande, anställningsbarhet och social inkludering ävensom konkurrensförmåga, produktivitet och tillväxt i ekonomin. Investeringar bör göras i infrastruktur som möjliggör användning av informations- och kommunikationsteknologi i utbildning och kompetensutveckling samt i utbildningen av lärare och handledare. Medlemsstaterna bör erkänna allas lika rättighet till utbildning och arbeta för allas tillgång till livslångt lärande.

I det andra avsnittet preciseras hur politiken för utbildning och kompetensutveckling bör utformas och genomföras. Medlemsstaterna bör ta det primära ansvaret för en kvalitativ yrkesutbildning och yrkesförberedande praktik och erkänna betydelsen av kvalificerade lärare och handledare med anständiga arbetsförhållanden. De bör främja lika möjligheter för kvinnor och män att delta i utbildning, kompetensutveckling och livslångt lärande och möjligheten för människor med särskilda behov att delta i sådan utbildning samt stödja enskilda personer att utveckla entreprenörskompetens. De bör inrätta, upprätthålla och förbättra ett samordnat utbildnings- och kompetensutvecklingsystem inom området livslångt lärande. Det preciseras att utbildning och yrkesträning innefattar obligatorisk grundläggande utbildning inklusive grundkunskaper, förmåga att kunna läsa, skriva och räkna samt att rätt kunna använda informations- och kommunikationsteknik

I det tredje avsnittet betonas medlemsstaternas ansvar att tillhandahålla utbildning och yrkesträning i syfte att uppnå ökad anställningsbarhet och social

inkludering. Betydelsen att tillhandahålla utbildning för vuxna, som inte haft möjligheter till utbildning och praktik när de var unga, uppmärksammas. Yrkes- och arbetsmarknadsinformation och vägledning bör tillhandahållas samt karriärrådgivning och vägledning om hur man söker arbete, kompletterad med information om rättigheter och skyldigheter för alla berörda enligt arbetsmarknadsrelaterade lagar och regler. Utbildnings- och yrkesträningsprogram bör vara relevanta och deras kvalitet upprätthållas.

I det fjärde avsnittet framhålls vikten av kompetensutveckling, i samråd med och under medverkan av arbetsmarknadens parter. I synnerhet bör program för utbildning av kvinnor, specifika grupper arbetstagare och personer med särskilda behov genomföras. Kompetensutveckling bör ske så att enskilda personer kan finna en balans mellan arbete, familjeliv och livslångt lärande.

I det femte avsnittet betonas utbildningens roll för att erhålla meningsfullt arbete och ha möjlighet att delta i samhällslivet. Regeringarna har därvid det primära ansvaret för utbildningen av de arbetslösa, de som försöker komma in eller återinträda på arbetsmarknaden och personer med särskilda behov. Men även arbetsmarknadens parter har en roll när det gäller att stödja integreringen i yrkeslivet av arbetslösa personer och personer med särskilda behov;

I det sjätte avsnittet betonas behovet av en objektiv metod för bedömning, erkännande och certifiering av yrkesfärdigheter. Särskilda bestämmelser bör utformas för att säkerställa erkännande och certifiering av yrkesfärdigheter och kvalifikationer för migrerande arbetstagare.

I det sjunde avsnittet framhålls att medlemsstaterna bör utarbeta ett ramverk för certifiering av utbildningsanordnares kvalifikationer. De bör främja mångfald i tillhandahållandet av utbildning för att möta de olika behoven hos enskilda personer och företag.

I det åttonde avsnittet betonas att medlemsstaterna bör tillhandahålla yrkesvägledning och information, arbetsförmedlingstjänster och tekniker för att söka arbete samt service kring utbildningsstöd.

Det nionde avsnittet behandlar forskning och utvärdering av hur utbildningspolitiken bidragit till att uppnå målen att skapa arbete under anständiga villkor och bekämpa fattigdom.

I det tionde avsnittet uppmuntras internationellt samarbete och utvecklings-samarbete i frågor som rör utbildning och kompetensutveckling. Mekanismer bör utvecklas som minskar den negativa inverkan för utvecklingsländerna av att de förlorar yrkesutbildade personer genom migration. Samarbetet bör främja erkännande av och möjligheter att överföra yrkeskunnande, kompetenser och kvalifikationer nationellt och internationellt.

Det elfte avsnittet innehåller enbart en slutbestämmelse, som förklarar att den nya rekommendationen nr 195 reviderar och ersätter rekommendationen (nr 150) om utveckling av mänskliga resurser.

Remissinstansernas synpunkter

Remissinstanserna konstaterar enstämmigt att ILO:s rekommendation är mycket lovvärd, inte minst vad avser betoningen på människors möjligheter till ett livslångt lärande. De menar att Sverige redan i dag i hög grad verkar utifrån de riktlinjer som anges i dokumentet och inte någon remissinstans pekar på behov av åtgärder i Sverige.

Svenskt Näringsliv erinrar om att arbetsgivarsidan inte kunde stödja den slutliga rekommendationstexten på grund av en ordalydelse som på ett sent stadium hade tillförts texten (punkten 5.f). Frågan hade avgjorts genom den enda omröstningen i utskottet. Arbetsgivargruppens invändning avsåg bestämmelsen att medlemsstaterna bör stärka inte bara den sociala dialogen utan även kollektiva förhandlingar om utbildning på internationell, nationell nivå m.m., vilket de uppfattade som ett intrång i den kollektiva förhandlingsrätten.

ILO-kommitténs bedömning

Rekommendationen rör viktiga områden men är allmänt hållen. Den bärande tanken är att var och en skall ha rätt till utbildning och livslångt lärande. Ett syfte är att framhålla vilken betydelse utbildning, kompetensutveckling och livslångt lärande har för utvecklingen av människors resurser, för deras möjligheter att erhålla meningsfullt arbete och påverka sin sociala situation. Rekommendationen synes spegla framför allt utvecklingsländernas behov. Dess stora värde anser kommittén ligger i att det är en moderniserad och uppdaterad text som kan ge ledning till utvecklingsländerna och andra medlemsländer som har behov av råd och stöd i dessa frågor.

De nuvarande svenska politiska ambitionerna kring utbildning, livslångt lärande och entreprenörskap ligger i linje med rekommendationstexten. I likhet med remissinstanserna ser kommittén inte att den pekar ut några nya områden för åtgärder för Sveriges del.

Rekommendationen (nr 195) om utveckling av människors resurser föranleder enligt kommitténs mening inga åtgärder i Sverige.

I handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad ordförande och ledamöterna Renman, Delang, Rudeberg, Edström och Nygren. Närvarande har varit ersättarna Eriksson, Lindman och Skäringer, experterna Jacobsson och Rahm och, adjungerade, Göran Edehorn, Sida, Monica Eng Sjölund och Linda Hiljemark, båda i Näringsdepartementet, samt undertecknad sekreterare.

För ILO-kommittén

Eva Uddén Sonnegård

Kerstin Wiklund